

KALABALIK SINIFLARIN ÖĞRETMEN VE ÖĞRENCİYE ETKİSİ

Orhan ÇINAR

Atatürk Üniversitesi Ağrı Eğitim Fakültesi, Ağrı

Abuzer TEMEL, Naif BEDEN, Selçuk GÖÇGEN

(Atatürk Üniversitesi, Ağrı Eğitim Fakültesi, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği 3.sınıf öğrencisi)

orhanar@yahoo.com

Özet

Sınıf mevcudunun az olması hem öğretmene hem de öğrenciye birçok yararlar sağlar. İdeal sayıdaki bir sınıf mevcudu sınıf atmosferini iyileştirir, öğrencinin dikkatini artırır, gürültüyü azaltır, öğretmenin farklı yöntem ve teknik kullanabilmesine, öğrencilere daha fazla zaman ayırmasına, öğrenciyi daha iyi tanınmasına ve izlemesine olanak sağlar, sınıf yönetimini kolaylaştırır. Sınıfların kalabalık olması bu yararları ortadan kaldırdığı gibi öğretmen ve öğrenci üzerinde psikolojik, sosyal ve sağlık sorunlarının ortaya çıkmasına yol açabilir.

Bu çalışmada kalabalık sınıfların öğretmen ve öğrenci üzerindeki etkileri araştırılmıştır. Veri toplamak amacıyla araştırmacılar tarafından geliştirilen “Kalabalık Sınıf Anketi” kullanılmıştır. Bu anket 2004 yılı Nisan ayında Ağrı, Erzurum ve Malatya illerindeki 12 lisede 590 öğrenci ve 234 öğretmene uygulanmıştır. İstatistiksel analizlerde frekans, yüzde, t testi ve varyans analizi kullanılmıştır. Ankete katılanların demografik özelliklerine göre karşılaştırmalar yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sınıf Mevcudu, Kalabalık Sınıflar

BIG CLASS SIZE EFFECTS ON TEACHERS AND STUDENTS

Abstract

Small class size has a lot of benefits for teachers and students. With a reasonable class size, classroom atmosphere improves, students receive more individualized attention, level of noise lowers, teachers have flexibility to use different instructional approaches, are able to know the students better and can offer more extra help and have fewer discipline problems. As big class size lowers these benefits, it may causes psychological, social and health problems on teachers and students.

In this study big class size effects on teachers and students have been investigated. “the questionnaire of big class size” developed by researchers has been used to gather data. Subjects for the study were 234 teachers and 590 students of twelve high schools in the provinces of Ağrı, Erzurum and Malatya in April 2004. Data were tabulated by frequencies and percentages. One way ANOVA and t test were used in statistical analysis. Findings have been compared according to demographic characteristics.

Key Words: Class Size, Big Class Size

GİRİŞ

Okullarımızda sınıfların kalabalık olması önemli sorunlardan biridir. Bu durum hem öğretmen hem de öğrenci üzerinde birçok olumsuz etkiler meydana getirmektedir. Öğrenme sürecinde verimin düşmesi yanında öğretmen ve öğrencilerin psikolojik, sosyal ve sağlık sorunları yaşamasına yol açmaktadır. Birçok araştırma sonucuna göre sınıf mevcudunun 20'nin altında olması gerektiği belirtilirken ülkemizde 60-70

kişilik sınıflarda ders yapılmakta, kimi zaman öğrenciler ayakta ders dinlemek zorunda kalmaktadır. Öğrenmeye ayrılması gereken sürenin büyük kısmı yoklamaya, sınıf disiplinini sağlamaya ayrılırken, kalabalıktan dolayı sınıfta oluşan gürültü öğretmen ve öğrencilerin sağlığını olumsuz etkilemektedir.

Sınıftaki ortalama öğrenci sayısının ne olması gerektiği hakkında kesin bir görüş yoktur. İdeal öğrenci sayısı sınıf düzeyine, dersin konusuna, kullanılan öğretim yöntemlerine, öğretmenin öğretmenlik beceri ve yeteneklerine göre değişebilir. Ancak ilköğretimin birinci döneminde çocuklar hareketli oldukları ve temel becerileri yeni kazandıkları için sınıfların 20-25 kişi olması gerektiği üzerinde durulmaktadır (Erden, 1998).

Öğrenci sayısı az olan sınıflarda daha çok sayıda öğretim yöntemi kullanılabilir. Öğretmene ek zaman sağlar, her öğrenciye daha fazla zaman ayırabilir, öğrenci gelişimini daha kolay izleyebilir, sınıfı daha etkili yönetebilir, etkin öğrenmeyi kolaylaştırabilme imkanı verir (Celep, 2002). Kalabalık olmayan sınıflar öğretmenin moralini, mesleki doyumunu da olumlu yönde etkiler. Kalabalık sınıflarda ise öğrencilerin dikkati daha kolay dağılır, sınıfta düzeni korumak zordur ve büyük ölçüde anlatım yöntemi kullanılmak zorunda kalınır. Bu da öğretmenin çabuk yorulmasına ve güdüsünün azalmasına neden olur (Erden, 1998).

Bir çok araştırma sonunda küçük sınıfların olumlu yanlarının olduğu ortaya konulmakla beraber mevcudu azaltılmış sınıfların nasıl ve ne zaman daha iyi sonuç verdiği ve sınıf mevcudunun ne olması gerektiği halen tartışma konusudur. 1985-1989 yılları arasında Tennessee’de yapılan sınıf mevcudunu azaltma çalışması (STAR-Student/Teacher Achievement Ratio) 13-17 kişilik küçük sınıfların 22-26 kişilik diğer sınıflara göre daha olumlu bir etki meydana getirdiğini ortaya koymuştur. Özellikle *okuma* ve *matematik* derslerinde bu etkinin daha fazla olduğu tespit edilmiştir (Zurawsky, 2003). Öğrencilerin okula 13-17 kişilik küçük sınıflarda başlamaları halinde sonraki yıllarda daha başarılı oldukları belirtilmektedir (Finn ve diğerleri, 2001). 1978’de Smith ve Glass’ın yaptıkları bir araştırmaya göre sınıf mevcudunun 20’den az olması öğrenme ortamının kalitesini, öğretmenin moralini ve öğrenciyle etkileşimini olumlu yönde etkilemektedir (Glass ve diğerleri, 1982). 1986’da Robinson’un (Robinson ve Wittebols, 1986) yaptığı bir araştırmaya göre sınıf mevcudunun azaltılması öğretmenin tarzını değiştirip daha fazla yöntem ve teknik kullanması durumunda faydalı sonuç vermektedir. Ferguson (1991), öğretmen kalitesi, sınıf mevcudu ve öğrenci başarısı arasında anlamlı ilişki bulmuştur. Öğretmen başına düşen öğrenci sayısı 18’i aştığında öğrenci başarısının azaldığı ayrıca öğretmenin kalitesinin de öğrenci başarısına etki ettiği sonucuna ulaşmıştır. Tomlinson (1998), 1950-1986 yıllarında Amerika’da sınıf mevcudu ile öğrencilerin aldıkları notları karşılaştırmış herhangi bir ilişki bulamamıştır.

Amerika Öğretmenler Federasyonuna göre sınıf mevcudunun az olması; sınıf atmosferini iyileştirir, öğrenci dikkatini artırır, öğretmenin farklı yöntem ve teknik kullanmasına imkan sağlar, öğrencilerin birbirlerini rahatsız etmesini önler, gürültüyü azaltır, öğretmen öğrencileri daha iyi tanır, öğrencinin ihtiyaç ve özelliklerini dikkate alır, disipline daha az öğrenmeye daha fazla zaman ayrılır. Sınıf mevcudunun şu durumlarda etkili olduğu belirtilmektedir; 15-19 kişilik sınıflar, başarı düzeyi ve gelir seviyesi düşük öğrenciler, kaliteli öğretmen, sınıf sayısının yeterli olması (Pritchard, 1999).

ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu araştırmanın amacı sınıfların kalabalık olmasının öğretmen ve öğrenci üzerindeki etkilerini tespit etmektir.

YÖNTEM

Araştırma, betimsel nitelikte bir alan araştırmasıdır.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini 2004 yılı Nisan ayında Ağrı, Erzurum ve Malatya İl merkezlerindeki lise öğretmenleri ve öğrencileri oluşturmaktadır. Her ilde üç lise seçilmiş, 234 öğretmen ve 590 öğrencinin eksiksiz doldurduğu anketler değerlendirmeye alınmıştır.

Sayıtlar

Örneklem evreni temsil etmektedir.

Anket sorularına samimi cevap verilmiştir.

Sınırlamalar

Araştırma; Ağrı, Erzurum ve Malatya İl merkezlerindeki liselerde 2004 yılı Nisan ayında görev yapan öğretmenler ve okuyan öğrencilerle sınırlıdır.

Veri Toplama Aracı

Bu araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından geliştirilen "kalabalık sınıf anketi" kullanılmıştır. Öğretmen ve öğrenciler için iki ayrı anket formu geliştirilmiştir. Uzman görüşü alındıktan sonra 20 maddeden oluşan öğretmen anketi 16 maddeye, 19 maddeden oluşan öğrenci anketi 16 maddeye düşürülmüştür. Bu anketler 30'ar kişiye uygulanmış, öğretmen anketi için Cronbach (α) Katsayısı 0.81, öğrenci anketi için Cronbach (α) Katsayısı 0.87 olarak bulunmuş ve güvenilir olduklarına karar verilmiştir. Anketlerde üçlü Likert ölçeği (Az, Orta, Çok) kullanılmıştır.

Verilerin Analizi

Kişisel bilgilerin analizinde frekans ve yüzde değerleri, anket sorularına verilen cevapların tablollaştırılmasında ortalama değerler kullanılmıştır. İkili grupların karşılaştırılmasında t testi, ikiden fazla grupların karşılaştırmalarında tek yönlü varyans analizi uygulanmıştır. İstatistiksel analizler SPSS paket programı kullanılarak yapılmıştır.

BULGULAR

Kişisel Bilgiler

Araştırmaya Ağrı'dan 81 (%35), Erzurum'dan 79 (%34) ve Malatya'dan 74 (%31) olmak üzere toplam 234 öğretmen katılmıştır. Bunların 98'i (%42) kadın, 136'sı (%58) erkektir. Araştırmaya Ağrı'dan 172 (%29), Erzurum'dan 206 (%35) ve Malatya'dan 212 (36) olmak üzere toplam 590 öğrenci katılmıştır. Bunların 194'ü (%33) kız, 396'sı (%67) erkektir. Sınıflara göre öğrenci sayısı şöyledir; lise 1.sınıfta okuyan öğrenci sayısı 256 (%43), 2.sınıfta okuyan öğrenci sayısı 334 (%57).

Öğretmen Anketi İle İlgili Bulgular

Öğretmen anketinde 16 madde bulunmaktadır. Anket soruları ve bu sorulara öğretmenlerin verdikleri cevapların ortalamaları Tablo 1’de verilmektedir.

Tablo 1. Kalabalık Sınıf Anketi (Öğretmen)

	N	x	S
1. Sınıfların kalabalık olması motivasyonunuzu düşürür mü?	234	2,67	,62
2. Sınıfların kalabalık olması sınıf yönetimini zorlaştırıyor mu?	234	2,72	,54
3. Sınıfın kalabalık olması sınıfı ders öncesi hazır hale getirmenizi zorlaştırıyor mu?	234	2,52	,64
4. Sınıfların kalabalık olması öğrencilerle olan ilişkilerinizi olumsuz etkiliyor mu?	234	2,41	,67
5. Kalabalık sınıflarda ders vermek size sıkıcı geliyor mu?	234	2,40	,66
6. Sınıfların kalabalık olması farklı yöntem ve teknikler kullanmanızı engelliyor mu?	234	2,29	,73
7. Sınıfın kalabalık olması sizi şiddete sevk ediyor mu?	234	1,61	,69
8. Sınıfların kalabalık olması zaman kaybına sebep oluyor mu?	234	2,74	,52
9. Sınıfların kalabalık olması ders dışı etkinliklere yer vermenizi engelliyor mu?	234	2,60	,64
10. Sınıfların kalabalık olması derse katılım oranını olumsuz etkiliyor mu?	234	2,44	,58
11. Sınıfların kalabalık olması öğrenci başarısını olumsuz etkiliyor mu?	234	2,66	,57
12. Sınıfların kalabalık olması arka sıralarda oturan öğrencilerle ilgilenmenizi engelliyor mu?	234	2,21	,64
13. Kalabalık sınıflar sağlığınız açısından sorun oluşturuyor mu?	234	2,39	,72
14. Sınıfın kalabalık olması sizi strese sokuyor mu?	234	2,51	,64
15. Kalabalık sınıflarda ders yapmanız aile ilişkilerinizi olumsuz etkiliyor mu?	234	1,79	,79
16. Kalabalık sınıflarda ders yapmanız çevre ile ilişkilerinizi olumsuz etkiliyor mu?	234	1,68	,74

Tablo 1’e göre; öğretmenler 1,2,3,4,5,8,9,10,11,13 ve 14. maddelere katıldıklarını belirtmektedirler. Ortalama değeri 2,33’ten büyük olan maddeler anlamlı kabul edilmiştir (Göktaş, 1996). Buna göre kalabalık sınıflar öğretmenlerin motivasyonunu azaltmakta, sınıf yönetimini, sınıfı derse hazırlamayı zorlaştırmakta, öğrencilerle olan ilişkilerini olumsuz etkilemekte, bu sınıflarda ders yapmak öğretmene sıkıcı gelmekte, zaman kaybına sebep olmakta, ders dışı etkinliklere yer vermeyi engellemekte, öğrencilerin derse katılım oranını düşürmekte, öğrenci başarısını olumsuz yönde etkilemekte, öğretmenlerin sağlığını bozmakta ve öğretmeni strese sokmaktadır.

Öğretmenlerin anket sorularına verdikleri cevaplar cinsiyete göre karşılaştırılmış, anlamlı sonuçlar Tablo 2’de verilmiştir. Buna göre; kalabalık sınıflar kadın öğretmenleri sağlık açısından daha fazla etkilemekte ve daha fazla strese sokmaktadır.

Tablo 2. Kalabalık Sınıf Anketi (Öğretmen) Maddelerinin Cinsiyete Göre t Testi Karşılaştırması

		N	x	S	t	p
13-Kalabalık sınıflar sağlığınız açısından sorun oluşturuyor mu?	Kadın	98	2,52	,63	2,306	,022
	Erkek	136	2,30	,77		
14-Sınıfın kalabalık olması sizi strese sokuyor mu?	Kadın	98	2,62	,60	2,255	,025
	Erkek	136	2,43	,65		

Öğretmenlerin anket sorularına verdikleri cevaplar illere göre karşılaştırılmış, yapılan varyans analizi sonucunda anlamlı fark görülen 11.madde ile ilgili sonuçlar Tablo 3’te, ortalamalar ise Tablo 4’te verilmiştir. Buna göre Malatya’da görev yapan öğretmenler kalabalık sınıfların öğrenci başarısını olumsuz yönde etkilediği görüşünü daha fazla benimsemektedirler.

Tablo 3. Kalabalık Sınıf Anketi (Öğretmen) Maddelerinin İllere Göre Varyans Analizi

11-Sınıfların kalabalık olması öğrenci başarısını olumsuz etkiliyor mu?	KT	Sd	KO	F	p
Gruplar Arası	2,438	2	1,219		
Gruplar İçinde	74,211	231	,321	3,795	,024
Toplam	76,650	233			

Tablo 4. Kalabalık Sınıf Anketi (Öğretmen) 11.Maddesinin İllere Göre Ortalamaları

Ağrı			Erzurum			Malatya		
N	x	S	N	x	S	N	x	S
81	2,66	,55	79	2,53	,64	74	2,78	,50

Öğrenci Anketi İle İlgili Bulgular

Öğrenci anketinde 16 madde bulunmaktadır. Anket soruları ve bu sorulara öğrencilerin verdikleri cevapların ortalamaları Tablo 5’te verilmektedir.

Tablo 5. Kalabalık Sınıf Anketi (Öğrenci)

	N	x	S
1. Sınıfınızın kalabalık olması derse olan ilginizi olumsuz etkiler mi?	590	2,49	,68
2. Sınıfınızın kalabalık olması derste kendinizi ifade etmenizi engelliyor mu?	590	2,18	,78
3. Sınıfınızın kalabalık olmasından rahatsız oluyor musunuz?	590	2,51	,72
4. Sınıfınızın kalabalık olması sağlığınız açısından sorun oluşturuyor mu?	590	2,28	,83
5. Sınıfınızın kalabalık olmasından dolayı oturma düzeninden şikayetçi misiniz?	590	2,04	,88
6. Sınıfınızın kalabalık olması öğretmeniniz ile olan iletişiminizi engelliyor mu?	590	2,21	,76
7. Sınıfınızın kalabalık olması arkadaşlarınız ile olan ilişkilerinizi olumsuz etkiliyor mu?	590	1,69	,76
8. Sınıfınızın kalabalık olması sinirli olmanıza yol açıyor mu?	590	2,05	,83
9. Sınıfınızın kalabalık olması tahtayı görmeye engel oluyor mu?	590	1,97	,87
10. Sınıfınızın kalabalık olması okula gelme isteğinizi olumsuz etkiler mi?	590	1,59	,77
11. Sınıfınızın kalabalık olması yeterince söz hakkı almanızı engelliyor mu?	590	2,28	,74
12. Sınıfınızın kalabalık olması dersi dinlemenizi engelliyor mu?	590	2,17	,78
13. Sınıfınızın kalabalık olmasından dolayı başka bir sınıfa veya okula gitme isteğiniz var mı?	590	1,77	,87
14. Kalabalık bir sınıfta okumaktan şikayetçi misiniz?	590	2,51	,72
15. Kalabalık bir sınıfta okumak sizde stres yaratıyor mu?	590	2,10	,77
16. Kalabalık bir sınıfta ders görmek aileniz ve çevreniz ile olan ilişkilerinizi olumsuz etkiliyor mu?	590	1,70	,78

Tablo 5’e göre; öğrenciler 1, 3 ve 14. maddelere büyük oranda katıldıklarını belirtmektedirler. Buna göre kalabalık sınıflar öğrencilerin derse olan ilgisini azaltmakta, öğrenciler kalabalık sınıflarda rahatsız olmakta ve bu durumdan şikayetçi olduklarını ifade etmektedirler. Diğer taraftan 2, 4, 5, 6, 8, 11, 12 ve 15. maddelerin de ortalamaları yüksek çıkmıştır ($x > 2$). Buna göre sınıf mevcudunun kalabalık olmasından dolayı öğrencinin derste kendini yeterince ifade edemediği, temizlik ve sağlık sorunlarının ortaya çıktığı, öğrencilerin oturma düzeninden rahatsız olduğu, öğrenci öğretmen iletişiminin, öğrenci psikolojisinin olumsuz etkilendiği, öğrencilerin yeterince derse katılmadığı, ders dinlemenin zorlaştığı ve öğrencinin strese girdiği söylenebilir.

Öğrencilerin anket sorularına verdikleri cevaplar cinsiyete göre karşılaştırılmış, anlamlı sonuçlar Tablo 6’da verilmiştir. Buna göre; erkek öğrenciler kalabalık sınıflarda oturma düzeninden kız öğrencilere göre daha fazla şikayetçi olduklarını ve tahtayı göremediklerini belirtmektedirler.

Tablo 6. Kalabalık Sınıf Anketi (Öğrenci) Maddelerinin Cinsiyete Göre t Testi Karşılaştırması

		N	x	S	t	p
5-Sınıfınızın kalabalık olmasından dolayı oturma düzeninden şikayetçi misiniz?	Kız	194	1,94	,89	1,990	,047
	Erkek	396	2,10	,86		
9-Sınıfınızın kalabalık olması tahtayı görmenize engel oluyor mu?	Kız	194	1,70	,85	5,375	,000
	Erkek	396	2,10	,86		

Öğrencilerin anket sorularına verdikleri cevaplar okudukları sınıfa göre karşılaştırılmış, anlamlı sonuçlar Tablo 7’de verilmiştir. Buna göre sınıfların kalabalık olmasından dolayı 1.sınıf öğrencilerinin derse olan ilgileri daha fazla olumsuz etkilenmektedir. Kalabalık sınıflardan dolayı 1.sınıf öğrencileri sınıf değiştirmeyi veya başka okula gitmeyi daha fazla istemektedirler

Tablo 7. Kalabalık Sınıf Anketi (Öğrenci) Maddelerinin Sınıfa Göre t Testi Karşılaştırması

		N	x	S	t	p
1-Sınıfınızın kalabalık olması derse olan ilginizi olumsuz etkiler mi?	1.sınıf	256	2,57	,65	2,587	,010
	2.sınıf	334	2,43	,69		
13-Sınıfınızın kalabalık olmasından dolayı başka bir sınıfa veya okula gitme isteğiniz var mı?	1.sınıf	256	1,93	,90	3,929	,000
	2.sınıf	334	1,65	,83		

Öğrencilerin anket sorularına verdikleri cevaplar illere göre karşılaştırılmış, yapılan varyans analizi sonucunda anlamlı fark görülen 1, 4 ve 14. maddeler ile ilgili sonuçlar Tablo 8’de, ortalamalar ise Tablo 9’da verilmiştir. Buna göre sınıfların kalabalık olması Ağrı ve Malatya’da okuyan öğrencilerin derse olan ilgilerini Erzurum’da okuyan öğrencilere göre daha fazla olumsuz etkilemektedir. Sınıfların kalabalık olması sağlık açısından en çok Ağrı’da okuyan öğrencileri etkilemekte daha sonra sırasıyla Malatya ve Erzurum’da okuyan öğrenciler gelmektedir. Kalabalık sınıflardan en çok Malatya’da okuyan öğrenciler şikayetçi olmaktadır.

Tablo 8. Kalabalık Sınıf Anketi (Öğrenci) Maddelerinin İllere Göre Varyans Analizi

		KT	Sd	KO	F	p
1-Sınıfınızın kalabalık olması derse olan ilginizi olumsuz etkiler mi?	Gruplar arası	3,668	2	1,834	4,021	,018
	Gruplar içinde	267,749	587	,456		
	Toplam	271,417	589			
4-Sınıfınızın kalabalık olması sağlığınız açısından sorun oluşturuyor mu?	Gruplar arası	14,355	2	7,187	10,870	,000
	Gruplar içinde	387,612	587	,660		
	Toplam	401,968	589			
14-Kalabalık bir sınıfta okumaktan şikayetçi misiniz?	Gruplar arası	3,287	2	1,643	3,151	,044
	Gruplar içinde	306,105	587	,521		
	Toplam	309,392	589			

Tablo 9. Kalabalık Sınıf Anketi (Öğrenci) Maddelerinin İllere Göre Ortalamaları

	Ağrı			Erzurum			Malatya		
	N	x	S	N	x	S	N	x	S
1-Sınıfınızın kalabalık olması derse olan ilginizi olumsuz etkiler mi?	172	2,57	,65	206	2,38	,69	212	2,52	,68
4-Sınıfınızın kalabalık olması sağlığınız açısından sorun oluşturuyor mu?	172	2,48	,77	206	2,09	,87	212	2,30	,78
14-Kalabalık bir sınıfta okumaktan şikayetçi misiniz?	172	2,46	,78	206	2,46	,72	212	2,61	,67

Sınıf Mevcudu Kaç Olmalı?

Öğretmen ve öğrencilere sınıf mevcudunun kaç olması gerektiği sorusu sorulmuş, elde edilen sonuçlar Tablo 10'da verilmiştir. Buna göre hem öğretmenler hem de öğrencilerin büyük çoğunluğu sınıf mevcudunun 20 kişi olması gerektiği görüşünü benimsemektedirler.

Tablo 9. Sınıf Mevcudu Kaç Olmalı?

	Öğretmen		Öğrenci	
	N	%	N	%
10 kişi	-	-	28	5
15 kişi	28	12	38	6
20 kişi	142	61	280	47
30 kişi	61	26	223	38
40 veya daha fazla kişi	3	1	21	4
Toplam	234	100	590	100

SONUÇ

Okullarımızda kalabalık sınıflar önemli bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Çok hızlı değişim ve dönüşümlerin yaşandığı çağımıza ayak uydurabilecek nesilleri yetiştirmek için eğitim kalitemizi yükseltmemiz gerekir. Ancak öğrencilerin neredeyse üst üste yığıldığı sınıflarda çağdaş bir eğitimin verilemeyeceği ortadadır. Sınıf mevcudunun modern standartlara uygun hale getirilmesi için gerekli çalışmalar bir an önce başlatılmalıdır.

Ağrı, Erzurum ve Malatya illerinde öğretmen ve öğrenciler üzerinde yapılan araştırmaya göre şu bulgular elde edilmiştir.

- Kalabalık sınıflar öğretmenlerin motivasyonunu azaltmakta, sınıf yönetimini, sınıfı derse hazırlamayı zorlaştırmakta, öğretmen öğrenci ilişkilerini olumsuz etkilemekte, bu sınıflarda ders yapmak öğretmene sıkıcı gelmekte, zaman kaybına sebep olmakta, ders dışı etkinliklere yer vermeyi engellemekte, öğrencilerin derse katılım oranını düşürmekte, öğrenci başarısını olumsuz yönde etkilemekte, öğretmenlerin sağlığını bozmakta ve öğretmeni strese sokmaktadır. Kalabalık sınıflar kadın öğretmenleri sağlık açısından daha fazla etkilemekte ve daha fazla strese sokmaktadır. Malatya'da görev yapan öğretmenler, kalabalık sınıfların öğrenci başarısını olumsuz yönde etkilediği görüşünü daha fazla benimsemektedirler.
- Kalabalık sınıflar öğrencilerin derse olan ilgisini azaltmakta, öğrenciler kalabalık sınıflarda rahatsız olmaktadır. Sınıf mevcudunun kalabalık olmasından dolayı öğrenciler derste kendilerini yeterince ifade edememekte, temizlik ve sağlık sorunları ortaya çıkmakta, oturma düzeni öğrencileri rahatsız etmekte, öğrenciler yeterince derse katılamamakta, öğrencilerin dersi dinlemeleri zorlaşmakta ve öğrenciler strese girmektedir. Erkek öğrenciler kalabalık sınıflarda oturma düzeninden kız öğrencilere göre daha fazla şikayetçi olduklarını ve tahtayı göremediklerini belirtmektedirler. Sınıfların kalabalık olmasından dolayı lise 1.sınıf öğrencilerinin derse olan ilgileri 2.sınıf öğrencilerine göre daha fazla olumsuz etkilenmektedir. Kalabalık sınıflardan dolayı 1.sınıf öğrencileri sınıf değiştirmeyi veya başka okula gitmeyi daha fazla istemektedirler. Sınıfların kalabalık olması Ağrı ve Malatya'da okuyan öğrencilerin derse

olan ilgilerini Erzurum’da okuyan öğrencilere göre daha fazla olumsuz etkilemektedir. Sınıfların kalabalık olması sağlık açısından en çok Ağrı’da okuyan öğrencileri etkilemekte daha sonra sırasıyla Malatya ve Erzurum’da okuyan öğrenciler gelmektedir. Kalabalık sınıflardan en çok Malatya’da okuyan öğrenciler şikayetçi olmaktadır.

- Hem öğretmenler hem de öğrencilerin büyük çoğunluğu sınıf mevcudunun 20 kişi olması gerektiği görüşünü benimsemektedirler.

KAYNAKLAR

- Celep C. (2002), **Sınıf Yönetimi ve Disiplini**, Anı Yayıncılık, 2002.
- Erden M. (1998), **Öğretmenlik Mesleğine Giriş**, Alkım Yayınları, İstanbul.
- Ferguson R.F. (1991), "*Paying for Public Education: New Evidence on How and Why Money Matters*", **Harvard Journal on Legislation**, 28 (2): 465-498.
- Finn J.D., Gerber S.B., Achilles C.M., Boyd-Zahiras J. (2001), "*The Enduring Effects of Small Classes*", **Teacher College Record**, Vol.103, Pp.145-183.
- Glass G.V., Leonard S.C., Smith M.L., Nikola N.F. (1982), **School Class Size: Research and Policy**, Beverly Hills, CA: Sage.
- Göktaş İ. (1996), **Bilgisayar Eğitim ve Öğretim Teknolojisi**, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, S.21.
- Pritchard I. (1999), **Reducing Class Size, What Do We Know?**, Office of Educational Research and Improvement, U.S. Department of Education.
- Robinson G.E., Wittebols J.H. (1986), **Class Size Research: A Related Cluster Analysis for Decision-making**, Arlington, VA: Education Research Service.
- Tomlinson T. (1988), **Class Size and Public Policy: Politics and Panaceas**, Washington, DC: U.S. Department of Education, Office of Educational Research and Improvement.
- Zurawsky C. (2003), "*Class Size*", **Research Points**, American Educational Research Association, Vol.1, Washington DC.